

VLADKO IN FRAN ROJEC:

Prstan.

Čarobna pravljica dvodejanjka s petjem.

Osebe: Simon, ribič; Minka, njegova hčerka; Marko, berač; Pik, kralj škratov; Niko, Riko, škrate; Materin duh; angela; škratje.

PRVO DEJANJE.

Preprosta vaška soba z oknom na levi. V zadnjem kotu na levi miza, [okrog nje stoli, nad njo oltarček z razpelom, pred njim prižgana svetilnica z rdečim steklom. V zadnjem desnem kotu velika zelena peč z zapečkoma, ob njej klopi. Na desni strani vrata v čumnato. V ozadju vrata v vežo, ki je obenem kuhinja. Tam stoji lestva, ki drži v podstrešje. V sobi je lahko še kaka druga primerna oprava. — Skozi okno žari v sobo zahajajoče sonce.

Prvi prizor.

Minka.

Minka (stoji pri odprtem oknu in gleda nekaj trenutkov vun na morje, potem se obrne k mizi, vzame iz miznice prt, pogrne mizo, nato vzame še žlico iz miznice in jo položi na mizo. Medtem poje):

Dom moj, borna kočica
kraj morjá stoji,
v njem preživljam deklica
tožne mlade dni.

Mamica umrla mi
je pred leti že,
dol iz raja z angelci
gleda zdaj namé.

Oče, ribič mi ubog,
pridno hodi na svoj lov,
z ribjim plenom jaz na trg,
a z denarci spet domov.

Bratcev nimam, ne sestic,
z otcem sva tako samá,
upava pa, da kdaj Bog
nama lepših dni še da!

Drugi prizor.

Minka, Niko, Marko.

(Niko se obesi med Minkinim petjem z rokami zunaj na okno in gleda od strani v sobo. Marko se malo pozneje prikaže v kuhinji in gleda ravno tako skozi okno na vratih v sobo. Ko Minka neha peti, Marko vstopi, Niko pa izgine z okna. — Prične se polagoma mračiti.)

M a r k o: Dober večer, deklica! Šel sem mimo in slišal tvoje glasno petje. Nisem mogel strpeti, da bi ne vstopil in te povprašal, kaj počneš in kako je še pri vas?

M i n k a (se vzravna in obrne proti njemu): O, oče Marko! Dober večer Bog nam daj! Ljubo mi je, da pogledate tudi v našo bajtico! Dolgo vas nisem že videla. No, pri nas je še vse po starem. Jaz sem zdal-le občudovala krasen prizor zahajajočega solнца, ki se je ravnokar potopilo v žareče morje. Čolnič mojega ljubega očeta pa je že davno prej izginil z morske gladine. Treba, da pripravim večerjo. Vsak čas mora oče priti domov.

M a r k o: Dobra, skrbna deklica si! Le lepo postrezi očetu, jaz pa moram naprej, da dobim kje prostorček za prenočišče.

M i n k a: Pa bi prenočili nočoj pri nas. V podstrešju je mehko dišeče seno, ki sem ga nanescila skupaj za našo kozico. Lepo se bo počivalo in spalo na njem.

M a r k o: Dobro! Sprejemem tvoje prijazno vabilo. A zdaj je še pre zgodaj za moj ponočni pokoj, dasi sem že utrujen od dnevne hoje. Počakam tu na tvojega očeta, da se spet kaj pogovoriva, ti pa odidi za ta čas po svojih opravkih! (Gre proti peči in odloži tam na klop svojo malho, palico pa postavi v kot).

M i n k a: Da! Tako bo prav. Počakajte tu očeta, rada poslušam vajine modre pogovore. (Odide v kuhinjo. Tam prižge svetilnico in jo obesi na zid k steklenim vratom, tako da luč odseva v sobo. Nato gre večkrat po kuhinji mimo vrat).

Tretji prizor.

Marko, Niko, Riko.

M a r k o (leže po klopi pri peči in nasloni glavo na malho): Trda, pretrda bo ta-le postelja za moje stare kosti, a nekaj časa se bo že ležalo tudi tukaj. Pernic tako nisem vajen. (Hreščaje zaspil).

N i k o (spleza na okno, odtam pa v sobo in na peč. V roki ima nit in na njej privezan šopek trave).

R i k o (se prikaže na oknu in gleda v sobo).

N i k o (se nagne čez rob peči, spusti šopek trave proti Marku in ga posegače z njo po obrazu).

M a r k o (zamahne z roko preko obraza in jezno zarentači): Sakramilijonske muhe, ali še zdaj ne bo miru pred vami! (Zopet zaspi).

R i k o (polglasno): Pst, pst! Niko, ali si ti?

N i k o (polglasno): Da!

R i k o: Kaj delaš tukaj?

N i k o: A kaj ti?

R i k o: Jaz imam nocoj važen posel v tej bajti.

N i k o: Jaz tudi.

R i k o: Kaj imaš?

N i k o: Glej, muhe spuščam na tega starega potepuha. Pregnati ga moram odtod kakor mogoče daleč.

R i k o: Kdo je?

N i k o: Berač Marko, ki je našemu rodu v veliko napotje.

R i k o: Res! On je star, premeten lisjak. Ve za mnoge naše in prirodne skrivnosti, ki so neznane drugim ljudem. Večkrat nam je že pokvaril najlepše upe. Tudi nocoj bi lahko tukaj mene neprijetno motil. Zato proč z jim iz te izbe! Ali ne zameri, bratec, ako ti povem, da si ti preneumen za tako delo! S svojimi travnatimi muhami ga ne boš pregnal!

N i k o: Pomagaj mi, ako veš ti za kako izdatnejše sredstvo!

R i k o: Takoj ga najdem! (Skoči z okna vun in tam izgine za trenutek).

N i k o (se zopet nagne čez rob peči in posegače Marka s travo).

M a r k o (zarenči): Vražje muhe, kako sem jim nocoj na poti! Praskajo me, kakor bi bile podkovane! (Potegne si klobuk na obraz in spi dalje).

R i k o (skoči na okno s črno mačko v naročju): Pst, pst! Na, tu imaš hujšo zverino nego so muhe! Vrzi jo na dedca!

N i k o (spleza urno s peči, zgrabi mačko in jo nese na peč, govoreč): Ho, ho, bratec, ti si pa kavelj, ti! Izvrstno si jo pogodil. Stari malhar se zdaj gotovo ustraši te črne pošasti in jo popiše odtod!

R i k o: Tudi jaz sem tega mnenja.

N i k o (vrže na Marka mačko, ki glasno zamijavka, jezno zasopiha, skoči na tla in odtam na okno, kjer se obrne, nagrbi hrbet in zre s svetlimi očmi nazaj na Marka. Zamijavka še enkrat).

R i k o (skoči z okna vun in drži z eno roko mačko na oknu).

N i k o (se skriva pod cunje v kotu na peči).

M a r k o (plane preplašen kvišku in se ozre po sobi): Grom in strela, kaj pa je to zopet?! (Zagleda mačko na oknu). A, a, ti črna hudoba, si me

prišla strašit in motit! (Mačka zopet zamijavka). In zdaj se mi še repenčis tam-le na oknu, kakor da bi se te moral bati! Čakaj, čakaj, jaz ti posvetim! (Zgrabi gorjačo in udari z njo po tleh proti mački, ki se na oknu zasuče, skoči vun in izgine). No, zdaj bom menda imel vendar že mir! (Postavi gorjačo nazaj v kot, leže na klop in zopet zaspi).

N i k o (se dvigne iz svojega skrivališča, pogleda na Marka in potem na okno): Pst, pst! Riko!

R i k o (se prikaže na oknu in stiska z rokami nekaj k sebi v naročje): Da, da! Sem že tukaj!

N i k o: Ne preženeva ga! Zaman ves najin trud!

R i k o: Bova ga! Ná, tu imaš novo zver, ki je sicer manjša kakor mačka, a mnogo strašnejša. (Vrže mu podgano na peč).

N i k o (jo prestreže): Joj, joj, podgana! Še jaz bi se je skoraj prestrašil. Ta bo pa že nekaj napravila, ta! (Drži jo z rokami pred seboj in se nagne čez rob peči nad Marka). Zdaj, zdaj!

R i k o: Kakor bomba bo učinkovala! Misliti morava tudi sama na svojo varnost. Bratec, skrijva se, ako so ti ljube tvoje koščice! (Poskoči z okna vun in izgine).

N i k o (vrže podgano na obraz Marka, skoči s peči in se skrije pod mizo za tam stoječe škornje).

M a r k o (plane zopet prestrašen kvišku, se prime z rokami za glavo in gleda proti oknu. Mimo njega steče podgana skozi okno vun.) Tristo črnih kosmatinov! A zdaj pa še podgane skačejo name! Morda se lotijo še mojega nosa, misleč, da je suha svinjska kost. To je pa že prehudo. Tu ne ostanem več brez luči. Minka, Minka, pridi noter z lučjo!

Četrti prizor.

M a r k o, M i n k a.

M i n k a (še v kuhinji): Takoj, oče Marko! (Sname svetilnico s stene in stopi z njo v sobo).

M a r k o (razburjen): Minka, ta izba je cel zverinjak! Muhe, mačke, podgane in kaj vem kakšne zverine se nocoj tukaj zbirajo in skačejo dol s peči name. Zdi se mi, da sem slišal tudi neke čudne glasove zgoraj na peči. Ne vem, ali se mi je to sanjalo ali je bilo res. Star sem že, a kaj takega še nisem doživel. Skoraj bi me bilo strah. Kakor zakleto, kakor začarano se mi zdi ozračje te izbe.

M i n k a (preplašena): Grozno! Tudi meni je nocoj tako čudno tesno pri srcu, kakor bi me tlačila kaka huda slutnja. Popolnoma se je že zmračilo, a očeta še zdaj ni domov. Druge dni je bil navadno tak čas že vselej doma. Kaj, če se mu je prigodila kaka nesreča!

Marko: Bog čuvaj dobrega starega moža in ga srečno privedi domov! Minka, posveti gor na peč, če ni morda tam kako skrivno vražje gnezdo ali pa kaka luknja v podstrešje, odkoder se vsipljejo v sobo nepoklicani štirinožni in večnožni nočni gostje! (Stopi na klop pri peči, gleda na površje peči in na strop nad njo).

Minka (stopi na klop zraven njega, sveti na peč in prevrže tam ležeče cunje): Nič, nikjer nič sumljivega! (Stopi na tla in sveti okrog po kotih ob tleh).

Marko (stopi za njo na tla in gleda za lučjo): Res, nikjer nič ne navadnega. Čudno, čudno!

Minka: Majhno opravilo za nocoj imam še v kuhinji. Oče Marko, ali greste z menoj in se tam še kaj pogovoriva, da vas ne bodo več tukaj preganjali duhovi?

IZ KRALJESTVA PRAVLJIC

M a r k o: Ne bojim se jih, a da bi se prostovoljno tepel z njimi, tega pa tudi ne maram. Star sem že, in moje kosti imajo rade mir, posebno ponoči. Torej pojdiva v kuhinjo!

M i n k a (gre z lučjo v roki v kuhinjo).

M a r k o (gre za njo in zapre vrata za seboj).

Peti prizor.

Niko, Riko.

N i k o (prileze po štirih izpod mize in vstane, si položi roko na prsa in se globoko oddahne): A-a-a! Vendar enkrat!

R i k o (poskoči skozi okno v sobo in veselo zavriska): Ju-hu-hu! (Pljune v roke, zaploska, naredi kozolec, obsedi na tleh in pogleda samozavestno na Nika). Hej, bratec, ali si videl, kaj vse se naredi z bistroumnostjo in vztrajnostjo?!

N i k o: Da! Pregnala sva starca odtod in očistila zrak v tej izbi.

R i k o: Moja zasluga je, da se je to zgodilo.

N i k o: Tudi moja! Pomagal sem ti.

R i k o: No, pa imej še ti majhen delež ob tem! To meni ne škodi. Dovolj drugih imenitnejših celih del venča moje življenje. Ju-hu-hu! (Postavi se urno na noge in začne deklamavati):

Mi škratje smo majhni,	a noč nas požene
naš velik je rod,	za posli na plan,
ljudem smo tu v škodo,	in čim bolj jezijo
v zabavo drugod.	ljudje se na nas,
V duplinah pri polhah	tem večje je naše
predremljemo dan,	veselje ta čas!

Nikec, ali ni res tako?

N i k o: Seveda je res! Ali je ta pesem tudi tvoja last?

R i k o: Tudi, tudi! Ju-hu-hu! (Prekucne se zopet čez glavo).

N i k o: Izredno dobre volje si nocoj, bratec!

R i k o: Saj sem lahko! (Potegne iz žepa denarnico, jo odpre, pomoli pod nos Niku in požvenkeče z drobižem, ki je v njej). Poglej in ugani!

N i k o: Ne morem, bratec! Stara, poguljena je že ta denarnica. Gotovo je kakega trpina. Krvavi žulji so v njej ta denar. Hudo mu bo po njem, kdor ga je izgubil.

R i k o: Kaj to meni mar! Ljudski vzdih, ljudska jeza, to je naše veselje. Ali nisi čul, bratec, moje pesmi? Ta denarnica je gospodarja te bajte.

N i k o: Ribiča Simona r

R i k o: Da, Simona! Danes popoldne je zažvrgolela naša ptica na drevesu in mi naznanila v svoji pesmi, da je on krenil z obilnim ribjim plenom v bližnji trg, kjer gotovo hoče ribe dobro prodati in precej denarja izkupiti zanje. Zato se jaz še ob solnčnem svitu splazim iz svojega skrivališča k brvi, ki drži čez globok jarek v Črnem gozdu in se do rje navadno proti večeru Simon vrača domov. Brv izpodkopljem in omajam na obeh koncih, potem se skrijem v skalnati duplini in čakam . . .

N i k o: . . . da pride ubogi ribič in se prekucne z brvi v globino!

R i k o: Tako se je tudi zgodilo. Ribič je obležal nezavesten v jarku, jaz pa sem mu vzel denarnico z vsem denarjem vred. Ju-hu-hu!

N i k o: In kaj je z ribičem?

R i k o: Ne vem. A kaj to meni mar! Pustil sem ga tam ležati in odšel. Pobriganjo naj se zanj ljudje!

N i k o: A tako! Zdaj mi je jasno, zakaj je tukaj prej mlada neumnica tako vzdihovala in tožila Marku, kako ji je težko in tesno pri srcu, ker se ji oče še ni vrnil.

R i k o: Naj le vzdihuje! Imela bo še več in še hujšega podobnega opravila, ko bom vzel jaz še njo na muho! Ju-hu-hu!

N i k o: Kaj boš zdaj storil s Simonovim denarjem?

R i k o: Nesel ga bom našemu milostljivemu kralju.

N i k o: Zopet te bo pohvalil.

R i k o: In zapisal v zlato knjigo zaslužnih del našega rodu!

N i k o: Srečen si, bratec!

R i k o: Zdaj še ne, upam pa, da postanem srečen v kratkem, ko dosežem s svojimi zaslužnimi in velikimi deli svoj smoter, ki ga imam vedno in povsod pred očmi . . .

Šesti prizor.

Simon, Minka, Marko, Niko, Riko.

S i m o n: (vstopi v kuhinjo. Čelo ima obvezano z robcem, ki je okrvavljen. Hodi počasi in opotekajoče): Hvala Bogu, vendar sem zopet doma!

R i k o (preplašen): O, ješteneš! Simon je prišel! Zdaj bo pa dirndaj tukaj! Bratec, skrijva se!

N i k o: Da, skrijva se, a kam?

R i k o: Za menoj! (Zleze pod mizo v kot in se skrije tam).

N i k o (spleza za njim).

M a r k o, M i n k a (prihitita medtem začudena Simonu naproti, ga odvedeta v sobo in posadita na stol ob mizi).

M i n k a (sname mimogrede z eno roko svetilnico s stene in jo stopivši v sobo postavi na mizo): Ubogi očka! Torej padli ste z brvi in obležali nezavestni v jarku?

M a r k o: Sreča velika, da se nisi hujše pobil in si zlomil kakega uda!

S i m o n: Da, velika in čudovita sreča je to zame. Sam sem se čudil, da sem ostal živ in cel, ko sem se prebudil iz nezavesti in se prepričal, da sem se pri padcu samo pretresel in si prebil kožo na glavi. Obenem sem zaslišal v bližini šumenje potoka, se splazil po štirih do njega, si izpral rano in se obvezal z robcem. Odleglo mi je.

M i n k a: Res, varovala vas je in pomagala vam k rešitvi višja moč.

S i m o n: Tudi jaz mislim tako.

M i n k a: Zdaj vam prinesem večerjo, da se pokrepčate z njo, potem vam bo še lažje. (Odide v kuhinjo in pusti vrata odprta, da se vidi iz sobe tja).

M a r k o: In jaz prevežem rano ter jo namažem z mazilom iz zdravilnih korenin. Čez noč se še počiješ in naspíš, jutri boš pa zopet zdrav. (Gre k svoji malhi na klopi pri peči, jo odveže in vzame zavitek iz nje. Nato se vrne k mizi, položi zavitek nanjo in ga razvije).

S i m o n: Jaz pa bom medtem še povedal, kaj vse se mi je še pripetilo danes.

M i n k a (se vrne iz kuhinje z večerjo in jo postavi pred Simona): Tako-le, očka! Sedaj se pa le poslužite božjih darov! Gotovo ste že lačni.

M a r k o (odveže staro obvezo na Simonovi glavi in jo vrže na tla): Minka, nov robec boš dala!

M i n k a: Seveda! (Poseže ponj v miznico in ga položi pred Marka).

S i m o n: Da, prileglo se mi bo. (Prime za žlico, já počasi in nadaljuje svoje pripovedovanje): Kakor sem že omenil, sem imel veliko srečo pri padcu z brvi. Nenavadno srečen pa sem bil danes tudi pri svojem poslu na morju.

M a r k o: Torej si dosti nalovil. A kje je ostal tvoj bogati plen? (Namaže medtem novi robec s svojim mazilom in obveže z njim Simonu ranjeno glavo).

S i m o n: Potrpljenje! Vse povem po vrsti. — Zgodaj sem nalovil polno posodo jako lepih živali. Zato sem z njimi sredi popoldneva krenil namesto domov v bližnji trg in jih tam prodal. Dobil sem lepo vsotico in se z njo napotil domov vesel, da s tem tudi Minki prihranim za jutri nadležen posel na trgu.

M i n k a: Ah, očka, kako ste mi dobri! Sami ste nesli v trg prodat ribe, da bi jaz lahko ostala doma in kaj drugega lažjega delala.

S i m o n: I, kakopa! Ali ni tako prav? Pomagati moramo drug drugemu in si tako vzajemno lajšati trpljenje. Tako sem mislil s svojo srečo napraviti malo olajšavo ali malo srečo tudi tebi. Toda, kakor pravi pregovor, ni sreče brez nesreče! Ko sem se pri potoku postavil na noge, da bi šel domov, sem si potipal žep. Toda groza, denarnice z denarjem ni v njem! Pretipljem si vse žepe, preiščem ves kraj okrog, a mojega današnjega zaslužka ni nikjer. Izgubljen je! Napotil sem se jako žalosten domov, in denarna izguba me je bolela mnogo huje nego rana na glavi.

M a r k o: Nesrečni Simon!

M i n k a: Da le hujšega ni! Ta nesrečni denar bomo že pogrešili. Zaslužili si bomo drugega, in vse bo zopet dobro. Zato se, ljubi oče, potolažite in pozabite še nocej na izgubljeni zaslužek!

S i m o n: Saj bom moral pozabiti nanj! Ne bo drugače. Tolažim se pa tudi s tem, da ga morda najde pošten človek in mi ga vrne.

M a r k o: Prav praviš, Simon! Tudi to se še lahko zgodi.

S i m o n (položi žlico na mizo): Hvala Bogu, zdaj sem se pa zopet pošteno najedel. (Sklene roke, jih dvigne kvišku in se pokriža.) Zahvaliti se moram pa tudi vama, ker sta mi postregla tako ljubeznivo, zahvaliti se s praznimi besedami, ker nimam vinarja v žepu, da bi vaju vsaj nekoliko odškodoval.

M a r k o: Ne bodi, ne bodi, Simon, tako čuden! Ali se mora vse plačati? Sam si prej rekel, da moramo pomagati drug drugemu. To sva storila tudi midva iz dobrega namena, iz dobrega srca. Saj to je naša krščanska in človeška dolžnost!

M i n k a: Tako je! Očka, zdaj pa v posteljo, da se počijete! Pogovorili se bomo kaj več lahko jutri.

M a r k o: Da, k počitku, Simon! Potreben si ga. Tudi jaz se takoj odpravim v odkazano mi ležišče v podstrešju. Zbogom! Lahka noč! (Prime zavitek na mizi, ga potlači v malho, si vrže to čez ramo, prime za gorjačo in jo pokaže Minki z nasmehom): Te-le pa ne smem nocej pozabiti tukaj. (Odhaja skozi kuhinjo in leze po lestvi v podstrešje, kjer izgine.)

S i m o n (gleda za njim): No, no, Marko, če res že odhajaš spat, pa lahka noč!

M i n k a: Lahka noč in hvala, Marko!

M a r k o (v podstrešju): Že dobro, že! Lahka noč še enkrat!

N i k o (smukne izpod mize skozi odprta vrata v kuhinjo in odtam spleza po lestvi v podstrešje za Markom).

Sedmi prizor.

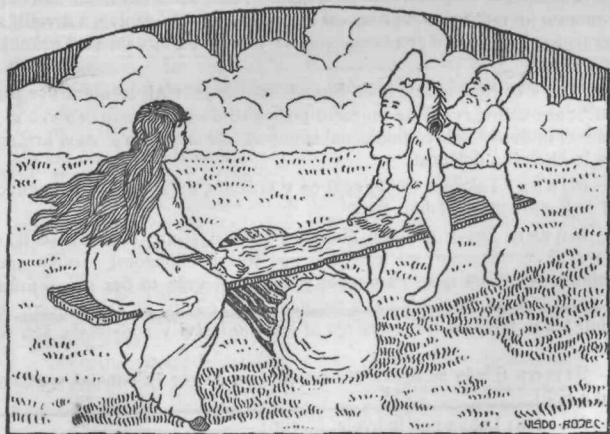
Simon, Minka, Riko.

Simon (se dvigne s stola): Torej, pa se odpraviva še midva k počitku! A prej bi še rad opravil tukaj svojo večerno molitev. Premagati hočem za ta čas svojo utrujenost in potrto, zakaj veliko hvalo sem dolžan svojemu nebeškemu Očetu za današnjo čudno rešitev pri padcu z brvi. (Poklekne na stol in se nasloni s komolci na mizo.)

Minka: Pridružim naj se še jaz vaši molitvi! Moliiva skupaj! Tudi jaz bi si rada olajšala v molitvi svoje srce, ki je prepolno prečudnih čustev. (Poklekne na stol za mizo pred oltarček ter zre s povzdignjeno glavo in s povzdignjenimi rokami na podobo Križanega.) Oče naš, ki si v nebesih, posvečeno bodi tvoje ime!

Simon: Daj nam danes vsakdanji kruh in nas reši vsega hudega!

Riko (se prikaže izza škornjev pod mizo in si tišči ušesa z obema rokama; čez nekaj časa se zopet pomakne nazaj v svoje skrivališče).

NIKO IN RIKO SE ZABAVATA S SVOJO KRALJICO

Minka: O, prevzvišeni, vsemogočni Stvarnik in kralj nebes in zemlje! Ozri se milostno na mojega ubogega dobrega očeta in name! Pošlji nama v varstvo, vodstvo in srečo duha moje ljube pokojne mamice, ki je bila tako dobra in blaga, ki naju je tako iskreno ljubila in zdaj gotovo uživa zasluženno večno plačilo pred tvojim obličjem . . .

Simon: In gotovo tudi v svoji sedanji visoki sreči ni pozabil njen duh na naju. Misli in gleda na naju in bi nama rad pomagal v boljše zemeljsko življenje . . .

Minka: Zato ga, ljubi Bog, vsaj za nekaj časa pošlji k nama z oblastjo in močjo, da odvrne od naju sovražno Usodo, ki naju že od nekdaj peganja in zatira z vsakovrstnimi nadlogami in nezgodami! Potem naj tudi naju tu obsijejo srečni in veseli dnevi, po smrti pa ti naju dobrotno sprejmi v svoje rajsko bivališče!

Simon: Mili Bog, usliši prošnjo te dobre nedolžne deklice! Če ne jaz, pa je ona vredna največje sreče na tem in onem svetu! Star sem že, kmalu bom moral za svojo ženo. Prosim te prav presrčno, preskrbi mi hčerko pred mojim odhodom, da bom mogel miren in potolažen zatisniti trudne oči!

Minka: Bodite brez skrbi zaradi mene, dragi očka! Zaupljiva združena molitev predere oblake! Trdno sem uverjena in prepričana, da naju neskončno usmiljeni Bog usliši, in potolažena se zdaj odpravim k nočnemu počitku.

Simon: Amen! (Pokriža se in stopi na tla.)

Minka: Amen! (Ravno tako stopi na tla, prime za svetilnico in gre v čumnato. Vrata pusti odprta. Medtem govori): Postelja je že mehko postлана, jaz vas še sezujem in vam pomagam, da boste prej pod odejo.

Simon (gre za njo in pripre vrata za seboj, govoreč z ginjenim glasom): Bog te poplačaj, ljuba hčerka, ker si mi tako dobra!

(Ko Minka in Simon zapustita sobo, se posveti v kuhinji od leve; svetloba polagoma narašča in začne se svetiti tudi v sobo.)

Osmi prizor.

Riko, Niko.

Riko (se priplazi izpod mize in smukne v kuhinjo, pustivši vrata napol odprta za seboj. V kuhinjo se posveti od leve močnejše. On počene na tla, dne roko nad oči in gleda proti svetlobi. V podstešju zdaj zaropocē, kakor bi Marko udrihal okrog sebe s svojo gorjačo).

Niko (zdrkne po lestvi navzdol, z zadnjih klinov se prekucne na tla, sede počasi, se prime z obema rokama za desno koleno in stoka): O,

ješteneš, ješteneš, zdaj sem jo pa izkupil! Moja noga ne bo nikdar več zdrava!

R i k o (se zvija od smeha in govori): Hehehe, bratec, ali te je Marko oplazil? Njegova gorjača pač ni sladka, kaj? Prav ti je, zakaj si pa tako neroden!

N i k o (se zvija od bolečin): O, ješteneš, boli, boli! Kako bom zdaj prišel domov? In ti mi še privoščiš! To ni lepo od tebe!

R i k o: Potolaži se! Pomagal ti bom odtod. A treba bo hiteti. (Pokáže na levo): Poglej, kako se sveti tam-le v daljavi! Svetloba je vedno večja in bliže.

N i k o (se zagleda na levo): Resnično! Ali kaj pomeni ta svetloba? Odkod prihaja? Ali vzhaja mesec?

R i k o: Ne! To ni mesečni vzhod! To je nebeška svetloba.

N i k o: O, gorje! Riko, beživa, da ne pride še kaj hujškega čezme! Pomagaj mi! (Poizkusi, da bi vstal, a ne more.)

R i k o (ga zadene na rame): Zdaj pa tiho! Tu notri še ni zrak čist. (Nese ga stopaje po prstih skozi sobo do okna, tam ga prisloni k zidu).

N i k o (zleze na okno in izgine v temi).

R i k o (spleza za njim in skoči vun v temo).

Deveti prizor.

M i n k a, m a t e r i n d u h, a n g e l a, p o z n e j e R i k o.

M i n k a (stopi iz čumnote v sobo in postavi svetilnico na mizo. Opazi čudno svetlobo, ki jo obsveti iz kuhinje, osupne in stopi za korak nazaj. — Ta hip se zasveti še močnejše in obenem se zasliši iz kuhinje polglasno petje, brenkanje na kitaro in drhtenje glasov gosli. Petje in godba prihajata vedno glasnejša ter se bližata iz kuhinje v sobo):

Nas, dobra Minka, se ne boj,
poslanci smo nebeški;
uslišana si ti nocoj,
vsej bedi naj človeški

ta prstan, ki se tu blišči,
za vedno konec naredi
ter tebi in očetu
odpre zdaj raj na svetu!

M a t e r i n d u h (ženska v beli halji in z belim pajčelanom čez glavo se prikaže sredi pesmi na pragu in počasi stopa v sobo proti Minki).

A n g e l a (na vsaki strani materinega duha po eden, stopata v sobo. Angel na desni drži v roki palmovo vejico, a oni na levi krožnik in na njem bliščeč se prstan).

M i n k a (razprostre roke proti materi, ko utihne pesem, in veselo vzklikne): Moja draga mamica, ali vas smem objeti in se nasloniti na vaše zlato srce?

Materin duh (iztegne roko proti Minki): Ne, mila hčerka moja, zdaj še ne, ker si ti še v trohljivih človeških okovih; a jaz sem duh. On, h kateremu sta z očetom ravnokar tako zaupljivo dvignila v molitvi svoje želje in prošnje, te je uslišal in me pošilja k tebi na zemljo s tem srečonosnim prstanom. (Pokaže na prstan na krožniku). Kadar boš v stiski ali potrebi, si ga natakni na prst, zasuči trikrat okrog na desno, in stopila bosta tisti hip pred te ta-le služabnika (pokaže na angela), ki sta moj in tvoj angel varuh, in izpolnila ti bosta, kar boš velela njima. Nato zasuči prstan trikrat okrog na levo, in izginila bosta.

Riko (se priplazi medtem v kuhinjo skozi zunanja vrata, nekaj časa prisluškuje tam, potem pa zopet izgine).

Minka (sklene roke od začudenja): Ah, kaka neizrečena sreča! Najbolj pa me veseli to, da bo te sreče deležen tudi moj dobri stari očka!

Materin duh: Prav je, da te to veseli. Ljubezen do očeta ti bo s tem čudodelnim prstanom obilno poplačana. (Vzame prstan s krožnika in ga dá Minki.) Tu ga imaš! Hrani ga skrbno, zakaj ako ga izgubiš, brezupna in žalostna bo tudi še znanprej vajina bodočnost. Varujta pa se tudi zlobnih škratov, ki so vama že škodovali, radi pa bi vama napravili še več škode in nadlog.

Minka (sprejme prstan s svetim strahom in si ga natakne na prst): **Mati**, kako se naj vam zahvalim za ta neprecenljivi nebeški dar?

Materin duh: Zahvali se Njemu, vsemogočnemu kralju nebes in zemlje, ki ti ga pošilja po meni!

Minka: Torej pa prosim, da njemu sporočite mojo zahvalo!

Materin duh: To storim. Zdaj sem izvršila tukaj svojo nalogo in vrniti se moram zopet v svoje nebeško bivališče. Povej očetu, da ga pozdravljam. Zbogom, ljuba hčerka, moj blagoslov naj te spremlja po vseh potih življenja! (Dvigne roke proti Minki in jo blagoslovi).

Minka (poklekne in vzklikne): O, mati, zlata moja mati!
(Svetloba začne ugašati, materin duh in angela izginejo.)

Zagrinjalo pade.

Tolažba.

*Naj le na lice blede
solzica ti rosi:
uso žalost in uso bedo
na dno srcá zaprí!*

*A ključ Bogu izróči,
za vse naj on le ve;
On hoče ti pomóči,
ti lajšati gorje!*

Janko Leban.